

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 142. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348532026800/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

dende og tiltrådte et par timer senere en to-årig rejse gennem Tyskland, Nederlandene, Frankrig, Schweiz og Italien. Endnu en gang chokeredes alle parter, fordi Charite var meget ældre end Paludan-Müller; Fru Heiberg nægtede endda først at tro på giftermålet. Paludan-Müllers familie tilgav aldrig Charite, fordi hun efter deres mening havde ødelagt hans talent, men det ser nærmere ud til, at ægteskabet reddede den urolige chgtersjæl ud af splittelsen. Den religiøse Charite sørgede nemlig for ro omkring sin mand, de gik sjældent ud og levede isoleret i knappe og beskedne kår uden nogen nærværdig omgangskreds.

I denne lukkede husidyl skrev Paludan-Müller sit mesterværk *Adam Homo*, om hvilket Georg Brandes skrev: «Undertiden er det forekommet mig, at dette er det mandigste, ellet dog det mest mandlige Digtværk, der er skrevet paa Dansk» (Fr. *Paludan-Müller*, II, i *Samlede Skrifter*, II, s. 194). *Adam Homo* er det eneste værk, hvor Paludan-Müller direkte griber tilbage til *Dandserinden*. Således løber der i *Adam Homo* en rød tråd tilbage til gennembrudsværkets fortællemåde, refleksioner, springende komposition, ottave rime, friske sprog, og *Dandserindens* hovedpersoner kan ses som skabeloner til *Adam Homos*, men budskabet er vidt forskelligt. *Adam Homo* ender positivt, idet Almas savn af Adam transformeres til et savn efter det guddommelige, og hun redder «helten» fra fortabelsen efter døden ved at gå i forbøn for ham, ligesom Margarete i Johann Wolfgang von Goethes (1749-1832) *Faust* (ca. 1808-32), der frelser sin elskede i det hinsidige. (Wilhelm Andersen sammenligner *Dandserinden* og *Adam Homo* i *Paludan-Müller*, II, s. 52ff.).

Adam Homo står som et stadium mellem *Dandserinden* og Paludan-Müllers sidste religiøse værker. Han trivedes mere og mere i roen hos Charite og fandt efterhånden sjælefred i en fast gudstro. Georg Brandes, der personligt kendte forfatteren fra 1863 til 1868, skrev således: «Jo ældre han blev, des mere stadigt sysselsatte han sig med bibelsk, ja med egenlig teologisk Granskning. Han kunde – om end skjemtende – gøre sig til af at være en ganske lærd Dogmatiker; af sit Digtværk gjorde han sig aldrig til, end ikke i Spøge» (Fr. *Paludan-Müller*, II, i *Samlede Skrifter*, II, s. 180).

Paludan-Müller ophørte efterhånden med at skrive romantistiske værker og overgik til en kristen livsfilosofi og stadier af stadig strengere idealisme. Men den indre harmoni blev ofte vundet ved tilside-